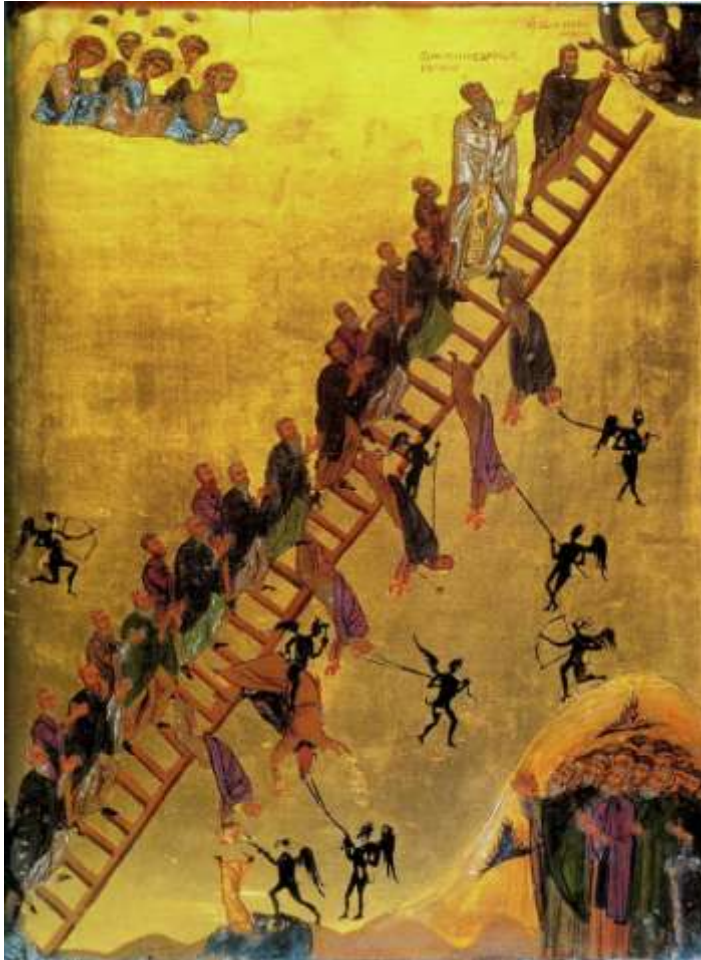

Història de l'Espiritualitat Cristiana.

Els sants del Nou Testament

Josep Manuel Vallejo

La Història de l'espiritualitat cristiana relata com l'Esperit Sant ha inspirat determinades persones, sants, que han fundat les diverses escoles d'espiritualitat del Cristianisme.

"Tots els qui són guiats per l'Esperit de Déu són fills de Déu. Perquè vosaltres no heu rebut un esperit d'esclaus que us faci tornar a caure en el temor, sinó l'Esperit que ens ha fet fills i ens fa cridar: Abba, Pare! Així l'Esperit mateix s'uneix al nostre esperit per donar testimoni que som fills de Déu. I, si som fills, també som hereus: hereus de Déu i hereus amb Crist, ja que, sofrint amb ell, serem també glorificats amb ell" (Rm 8,14-17).

L'Esperit de Déu que ens ha fet fills s'uneix a l'esperit de l'home perquè puguem dir: Abbá, Pare. Això és un cristià. I al llarg de la història hi ha hagut cristians notables que això ho han viscut a fons, s'han deixat transformar per l'Esperit Sant, s'han deixat imbuir, omplir, han canviat de vida i han generat aspectes nous de l'espiritualitat cristiana. Només hi ha una espiritualitat cristiana, que consisteix en viure en l'Esperit Sant. Però, al llarg de la història, hi ha hagut accents que han creat escoles d'espiritualitat, i en aquest sentit hi ha monjos carmelites, franciscans, jesuïtes... grans famílies espirituals dins de l'Església.

Els sants són aquells cristians que s'han deixat fecundar i transformar per l'Esperit Sant. Una persona espiritual és la que està plena de l'Esperit Sant. Però no oposem espiritual a material. En la tradició platònica, l'esperit és allò important, i allò material, s'ha de rebutjar. En la tradició bíblica, allò espiritual no està oposat a allò material. Espiritual és tot allò material, sobretot els humans, fecundats per l'Esperit Sant. Espiritual, a la Bíblia, significa tota aquella persona que s'ha deixat impulsar per

l'Esperit Sant, que viu en l'Esperit Sant. Per tant, qualsevol cosa material, qualsevol gest, qualsevol actitud es pot viure amb l'Esperit Sant o sense l'Esperit Sant.

Espiritualitat, generalment és l'estudi dels fenòmens espirituals, però també s'aplica a espiritualitat cartoixana, franciscana, ignasiana... Les escoles d'espiritualitat que ha inaugurat un gran sant es diuen espiritualitats. Estudiarem els grans sants i escoles d'espiritualitat: els Pares del Desert, sant Benet, sant Agustí, sant Bernat, sant Bonaventura, Ramon Llull, sant Francesc... Després parlarem de sant Felip Neri que és molt simpàtic, divertidíssim, i s'assembla molt a sant Francesc però en el segle XVI. I acabarem amb sant Serafí de Sarov que és un sant modern, un monjo de la tradició oriental.

La història de l'espiritualitat cristiana, evidentment, comença per Jesús i els apòstols. El nostre model d'espiritualitat és la vida que fa Jesús amb els apòstols. Però al segle I, a la comunitat cristiana, comença ja a haver-hi sants i persones consagrades a Déu, a part dels que surten en els evangelis: Pere, Joan, Pau, Bernabé. A les primeres comunitats cristianes ja hi havia verges consagrades, persones de la comunitat que es consagraven a Déu en el celibat, les obres de caritat i la pregària.

Des del segle I fins al segle IV, les persones espirituals són els màrtirs. Estem en temps de persecucions. El model de santedat és aquell que no ha negat la seva fe, s'hi ha jugat la vida i l'ha donada per confessar la fe en Crist. Això és fins al segle IV, fins a l'Edicte de Constantí. Amb aquest Edicte, quan l'Església deixa de ser perseguida, evidentment el to del cristianisme baixa: ja no s'ha de ser heroi per ser cristià, com en l'època dels màrtirs. I llavors apareix l'Esperit Sant que bufa, sempre bufa, sorprenentment i en maneres que no ens imaginàriem; va seduir uns quants homes a anar-se'n al desert. Com la ciutat estava tan prostituïda de vicis, se'n van anar a viure la vida cristiana al desert. Són els anomenats Pares del Desert, al segle IV, que volien mantenir el radicalisme evangèlic que ja no es podia dur amb una vida cristiana normal. I per això l'Esperit els va inspirar a anar-se'n al desert.

I aquí tenim sant Antoni Abad, que és model de monjos. És un monjo que va deixar-ho tot i se'n va anar al desert a fer vida de cristià. Era laic. No oblidem que els primers monjos són laics. Tots els pares del desert són laics, no hi ha sacerdots. Simplement volen viure la vida cristiana amb radicalitat i es dediquen a resar, a treballar manualment i a fer obres de caritat amb el fruit del seu treball. Sant Antoni Abad no només treballa per mantenir-se ell, amb poc en tenia prou, sinó que treballava més hores per poder ajudar els pobres.

Després vindrà sant Pacomi, que funda els primers cenobis a l'Egipte, comunitats de monjos que arribaran a ser monestirs molt grans. I també tenim a sant Basili, el gran pare del monaquisme oriental, a la Turquia actual. Aquests són grans Pares antics, amb diferents matisos: Antoni solitari, a Egipte; Pacomi, comunitari, també a l'Alt Egipte; Basili, a la Capadòcia antiga, que funda monestirs més petits, de dotze o tretze frares i ja no seran fora en el desert sinó que instituiran monjos en les ciutats, al servei del bisbe. Vida de monjo, però no de solitari fora del món sinó dintre de les ciutats, fent

vida monàstica però al servei de la caritat o de la pastoral que el bisbe del lloc demanava. Són diversos models del monaquisme antic.

Després, al segle V tenim un altre dels grans de l'espiritualitat cristiana: sant Agustí. És africà (mor al 430), gran retòric, filòsof, home culte, pagà, que es converteix gràcies a la coneixença de la vida de sant Antoni, les cartes de sant Pau i les predicacions de sant Ambròs, bisbe de Milà. El bisbe feia catequesis obertes a tothom, conferències, i parlava de la vida cristiana, dels grans temes del cristianisme. I sant Agustí, que era un filòsof interessat en tots els temes, l'escoltava de gust. A sant Agustí, que era un gran home de lletres i sabia molt de llatí i grec, la Bíblia se li queia de les mans, perquè no té un llenguatge culte, en general. I a sant Agustí no li agradava, era un llenguatge massa pobre. Però amb sant Ambròs va descobrir la interpretació al·legòrica de l'Esclatpura. I llavors se li van obrir els ulls. Va veure com un home culte podia interpretar la Bíblia i actualitzar-la al moment present d'una manera simbòlica i al·legòrica, no literalista. Això li va obrir els ulls i va ser el començament de la seva conversió. Sant Agustí és el gran patriarca, el gran teòleg, el gran místic d'Occident. Amb les seves Confessions, i una infinitats de llibres i sermons, ha marcat molt l'espiritualitat i la teologia d'Occident. És l'home de la interioritat: Déu es troba a dins, en el fons del cor.

El següent és sant Benet (480-547), que és pare de monjos, al final de tot un recorregut d'experiències que venen des del segle IV. Sant Benet és un romà, amb seny, organitzador, equilibrat, prudent, que fa una Regla que ha quedat com a model per a tot el monaquisme posterior. És una síntesi de totes les experiències anteriors, però ell, amb la seva serenor i el seu seny, va saber apartar els radicalismes dels monjos egipcis antics, i recuperar la moderació i la prudència dins d'una vida cristiana intensa com és la vida benedictina. És un home que amb el seu *Ora et Labora* va civilitzar Europa. Els monestirs benedictins han forjat Europa, igual que els monestirs del Císter van repoblar tota la península i tota la part de França que havien envaït els musulmans.

Després ve sant Bernat. Benet i Bernat són de la mateixa família espiritual, sols que Bernat és una reformador dels benedictins. Uns quants segles després, al segle XII, el benedictinisme, sobretot a Cluny, s'havia reduït a moltes hores de culte, poc treball manual, vida intel·lectual només... Llavors sant Bernat recupera la tradició antiga dels monjos: més pobresa, més austeritat, treball manual i sobrietat en els edificis. Els monestirs del Císter són sobris i despullats, elegants i austers.

Després venen els mendicants, al segle XIII. Sant Francesc i Sant Domènec organitzen un nou tipus d'espiritualitat i de vida cristiana. Són, per entendre'ns, uns monjos que surten al carrer, uns monjos itinerants, tant els franciscans com els dominics, amb matisos diferents. Posaran l'accent en la pobresa i la itinerància, en un món nou, de ciutats i mercats, que no era el món estable dels monestirs i del feudalisme. Fixem-nos que cada sant s'adapta a les necessitats de la seva època. La gran virtut del franciscanisme i dels ordes mendicants consisteix en haver copsat els signes dels temps: el món ja no és estable, el valor ja no és la terra... sinó que el món és mòbil, poblat de mercaders itinerants... La gent viu a la ciutat, ja no viu al camp. L'Esperit

impulsa aquests nous sants a adaptar-se a les necessitats del nou món que està sorgint. Evidentment, estaran molt influïts per l'ambient de retorn a la pobresa de Jesucrist, i predicació en llengua vernacle dels moviments pauperístics de l'època... Pensem que abans, o no n'hi havia predicacions, o eren en llatí. És a dir, els ordes mendicants inauguren una nova espiritualitat i una nova forma de vida cristiana i, consegüentment, una nova cultura. Tota autèntica espiritualitat condiona la cultura. Hi ha una pintura franciscana, i ha una arquitectura franciscana, hi ha una música i una literatura franciscana... Les grans novetats espirituals creen cultura i la fan brollar.

Els mendicants del segle XIII són els últims espirituals antics. A partir d'aquí comença la modernitat, que quedarà expressada al segle XVI amb santa Teresa, sant Ignasi i sant Joan de la Creu. L'espiritualitat moderna, que és la nostra, prioritza el sentiment, l'emoció, allò que jo sento i experimento. Per tant, una cosa espiritual serà veritat si l'he sentida. El món antic no és així. Per exemple, l'oració dels monjos, l'Ofici Diví, és objectiu, no depèn dels meus sentiments. És una obra que jo faig per Déu, per l'Església, pel món, però no depèn del meu sentiment, és una pietat objectiva. La pietat moderna és més subjectiva, experiencial... Sant Ignasi i santa Teresa són els grans representants de la pietat moderna, que passa per la vivència interior.

Sant Francesc i sant Domènec estan a cavall de les dues èpoques. Per a sant Francesc no serà mai important la biografia del cor, i menys encara explicar-ho. Sant Francesc mai hauria fet el que va fer santa Teresa d'explicar les seves experiències místiques, tot i que li van demanar. Sant Francesc diu que les experiències místiques s'han de tenir i guardar-les en secret, i mostrar-les als altres amb l'exemple. I la pietat moderna, prioritza el sentiment. Això és un gran criteri que diferencia el món antic, l'espiritualitat antiga que va del segle IV al XIII, i l'espiritualitat moderna que comença al segle XV-XVI fins als nostres dies.

Al segle XVI tenim els grans carmelites, Teresa de Jesús i Joan de la Creu, i al costat Ignasi de Loiola i Felip Neri que fa de contrapunt. Som en temps del Concili de Trento, de la gran reforma que varen propugnar els ordes religiosos. Al Concili Vaticà II van ser els bisbes que van renovar l'Església, encara que, evidentment, va haver-hi molts teòlegs que van preparar el Concili, però va ser una reforma des de dalt. La reforma de Trento va ser des de baix, van ser els ordes religiosos nous que l'Esperit Sant inspirava, els teatins, els caputxins, els carmelites, els jesuïtes..., tot aquest nou moviment, qui va provocar la reforma de Trento. Hi ha moltíssims sants a l'Església, però els grans sants que han aportat novetat a l'Espiritualitat són aquests: el monaquisme, els mendicants, els jesuïtes i els carmelites. Tota la resta són interpretacions.

Santa Tereseta de l'Infant Jesús està dintre de la gran tradició carmelitana però aporta novetat, gran novetat: la infància espiritual. Santa Tereseta, en una època de rigorisme, de voluntarisme i moralisme, experimenta als seus vint-i-quatre anys la confiança absoluta en Déu. Inaugura el seu "caminet", que diu ella, que és ser com un infant en mans del Pare, com aquell salm tan bonic: "com un nen a la falda de la mare" (Sal 130). Això ho havia descobert ja sant Pau, aquesta idea que la gràcia és la que ho

fa tot. En temps de santa Tereseta això estava oblidat. I ella, amb una experiència meravellosa, fa redescobrir el nucli del cristianisme.

Finalment vull destacar també Taizé, perquè és un monestir que coneixem. Taizé no és que aportí una gran novetat però sí que té alguns matisos nous. Taizé són monjos, per tant segueix dintre de la gran tradició monàstica tradicional, però hi afegeix el plus que és un monaquisme pobre, molt pobre, amb elements de franciscanisme, i que és ecumènic, d'origen calvinista. I després, l'experiència que l'Esperit ha inspirat la trobada de joves a Taizé, amb aquell component multitudinari que ha fet molt de bé a tota l'Església.

Aquest és una visió condensada de l'espiritualitat cristiana, del que ha fet l'Esperit Sant al llarg de la Història inspirant persones amb una biografia concreta, dels quals ha transformat l'ésser i ha creat novetat a l'Església. És a dir, així com la Revelació cristiana acaba amb el Nou Testament, la Revelació ja està tota feta, però l'encarnació de la Revelació la fan els sants. Els sants revelen aspectes que no havíem descobert encara, i que estan en el Nou Testament. Sant Joan de la Creu deia que hi havia molt per descobrir: "Hay mucho que ahondar en Cristo". I els sants interpreten la Revelació i desenvolupen aspectes nous que no teníem descoberts.

Els sants del Nou Testament

Quins són els sants que hi ha al Nou Testament? Maria Magdalena, Joan Evangelista, sant Pau, sant Lluç, sant Bernabé, sant Pere, sant Mateu... n'hi hauria molts.

Hem escollit tres: sant Bernabé, un sant discret però molt sant perquè va ser l'únic que va aguantar a sant Pau, sempre posant pau entre uns i altres; era un home bo del que tothom se'n refiava. Hem escollit també sant Pau perquè és un home extraordinari, una columna del cristianisme, una persona que no esgotem mai; sense sant Pau el cristianisme no seria com és. I després, a sant Pere, l'altra columna dels inicis.

Els fets dels apòstols, a Ac 2-42 i Ac 4,32-35, descriu l'ambient de la primera comunitat de Jerusalem. Allà mostra una comunitat idíl·lica, perfecta: els cristians es reunien per pregar, els apòstols donaven exemple, els que tenien cases i terrenys els venien i ho posaven als peus dels apòstols, ho tenien tot en comú... Ara, és molt curiós que si llegim Ac 4,32-35, on explica que els cristians venien els terrenys, després diu: "Bernabé es va vendre un camp que posseïa i va portar els diners als peus dels apòstols". Si diu que Bernabé ho va fer, vol dir que no tots ho feien. Allò és una idealització o un model però no tots ho feien. I si llegim més a baix, Ananies i Safira venen el camp, es guarden una part i després dissimulen. Per tant, hi havia enrenous ja a l'inici de la primera comunitat cristiana.

És molt interessant llegir els Fets dels Apòstols de dalt a baix, així, com si fos una novel·la. És fantàstic, produeix un eixamplament del cor i més coneixement de com era la vida de les primeres comunitats. A Ac 9,26 es narra com Pau, a Jerusalem, ve a unir-se als deixebles però li tenien por perquè perseguia els cristians. I diu el text: "Bernabé el prengué pel seu compte i el va presentar als apòstols". Presenten Bernabé com un

home bo. Fa de mediador. Tants Bernabés que necessitarien les nostres comunitats...! I a Ac 11,22, a Antioquia, quan hi ha la dispersió dels cristians de Jerusalem després de la mort d'Esteve, s'estén el cristianisme. Curiosament, la persecució que va haver a Jerusalem, amb la dispersió conseqüent, va donar com a positiu l'evangelització de Xipre i Antioquia. I aquí a Antioquia es varen convertir els grecs; els pagans, per primera vegada, es converteixen al cristianisme. I diu el text: "enviaren Bernabé a Antioquia. Tant bon punt Bernabé arribà i veié els fruits de la gràcia de Déu, se'n va alegrar, i els encoratjava a seguir per aquest camí". Què hauríem fet vosaltres? Els bons som els cristians. Resulta que anem a Algèria, allà prediquem als pagans i es converteixen al cristianisme i ja tenen els mateixos drets que nosaltres. Què hauríem fet nosaltres si ens enviessin allà? "Ah, no, aquests no tenen drets, què s'han pensat, han de passar per la catequesi com nosaltres..." Això és el que pensaven els judeo-cristians del temps de Bernabé. És el gran problema que haurà de resoldre el Concili de Jerusalem. Fixem-nos en l'actitud de Bernabé. Els pagans accepten la fe per obra d'altres, i ell va allà i se n'alegra de l'obra dels altres, se n'alegra de l'obra de l'Esperit Sant en els pagans. No hi posa pegues. "Ja que ell, Bernabé, era un home bo i ple de l'Esperit Sant i de fe". És molt bonic.

Llavors Bernabé se'n va anar a Tars a buscar Saule. I s'estan tres anys a Antioquia predicant als pagans. Bernabé va ser el que va acompanyar Pau en el primer viatge a la Capadòcia, la Turquia actual. És un home bo. L'escullen per fer tasques difícils i fa de descobridor de nous horitzons pel cristianisme. Fixem-nos que el gran problema que hi hagué a la comunitat cristiana, és que els d'Antioquia, que eren pagans, van convertir-se al cristianisme. Però alguns de Jerusalem, que eren del "morro fort", una mica fonamentalistes jueu-cristians, van dir que això no podia ser, que havien de passar per la circumcisió, pel judaisme. "Què és això de passar del paganisme al cristianisme sense passar pel judaisme?" I això va crear una gran dificultat a la primera comunitat. Com ho van resoldre? Amb un Concili. Parlant. Al Concili de Jerusalem hi van anar d'Antioquia i van parlar sobre tot aquest tema i, invocant l'Esperit Sant, van decidir que els pagans no havien de circumcidar-se per entrar al cristianisme. Hi havia molts enrenous a la primera comunitat cristiana. Només cal llegir els Fets dels Apòstols.

Pau de Tars

Pau és un jueu, fariseu, teòleg, havia estudiat als peus de Gamaliel, per tant, era un home format, un home d'una gran fe, que es prenia seriosament la seva fe jueva. I per això anava a perseguir cristians. Anava més enllà del que li corresponia. En aquesta tessitura, ja coneixem la seva experiència. Camí de Damasc es va trobar sorprès per l'Esperit Sant, sorprès per l'Esperit de Jesús Ressuscitat (Ac 9,1-6). Un perseguidor, un no cristià, un pecador al qui Déu li surt a l'encontre i canvia de la nit al dia. Això ho fa Déu amb algunes persones. Ho va fer amb Pascal, ho va fer amb García Morente, ho va fer amb sant Francesc. Déu, de sobte, intervé en la vida de la persona i li fa sentir una joia i una dolcesa immensa; Pau cau a terra i, després, ha de canviar perquè no pot fer una altra cosa.

Aquests textos els trobem a Gàlates 1,16: "Déu em revelà el seu Fill" diu Pau. Aquesta Carta és molt recomanable de llegir-la. És molt espontània. Hi ha un moment que els diu: "Gàlates insensats..." Al principi de la Carta, a 1,11 escriu en primera persona: "Germans, vull que ho sapigueu: l'evangeli que us vaig anunciar no ve dels homes". Quan diu l'evangeli, es refereix a la Bona Notícia de la Resurrecció de Jesús, el Kerigma, perquè l'evangeli encara no està escrit: "...jo no el vaig rebre ni aprendre de cap home, sinó per una revelació de Jesucrist. Vosaltres ja heu sentit parlar de com em comportava quan era en el judaisme: perseguia amb fúria l'Església de Déu i la volia destruir; i en la defensa del judaisme sobrepassava molts companys de la meva edat, ja que era molt zelós de les tradicions dels meus pares. Però Déu em va escollir des de les entranyes de la mare i em va cridar per la seva gràcia" (Ga 1,11-15). Aquí hi ha tota l'experiència de sant Pau: "per la seva gràcia", per la seva misericòrdia gratuïta, Déu li va revelar el seu Fill. I això el va fer canviar 180 graus. "Quan a ell li semblà bé, em va revelar el seu Fill perquè jo l'anunciés als pagans". Aquí hi ha una irrupció del sobrenatural, de l'Esperit Sant en una persona, que li canvia absolutament la vida. I aquesta mateixa experiència la narren els Fets dels Apòstols a Ac 9, camí de Damasc: "De sobte..." Sempre és "de sobte". Hi ha un tros de la vocació de sant Francesc que també és de sobte. Es narra a Tres Companys 7: "De sobte, el visità el Senyor i es va trobar ple d'una immensa dolcesa". L'Esperit Sant sempre sorprèn. Ac 9 diu: "...de sobte l'envoltà una llum fulgurant que venia del cel. Va caure a terra i sentí una veu que li deia: Saule, Saule, per què em persegueixes?" I a partir d'aquí ja sabem la història. Hi ha un procés, estarà tres anys a Tars i després es presentarà als apòstols, marxarà a Antioquia i després començarà els seus viatges. Un home de foc. Un home que entrarà a les sinagogues i parlarà del Ressuscitat, l'apedregaran, el posaran a la presó, haurà de fugir perquè el volen matar... És un home que les va passar de tots els colors. Valent. Amb creativitat, amb empena per anar a Macedònia, a Grècia, a Filipis, a tot arreu a fundar comunitats. Un home absolutament arrabassat per l'Esperit Sant. I això és do. Ara, això sí, tenia un caràcter fort. La prova és que ningú, fora de Bernabé, l'aguanta. Molts dels que l'acompanyen als viatges l'han de deixar perquè devia ser un home de foc, molt tossut, de gran caràcter. No es pot tenir tot en aquest món...

Què és el que sant Pau ha aportat a l'espiritualitat cristiana? Això ho tenim a la carta als Gàlates i a Romans. **No són les obres de la llei sinó la fe, la gràcia el que ens salva.** I això costa molt de pair. És la gratuïtat del do de Déu el que ens fa cristians i no la nostra virtut i les nostres obres. No és per les obres de la llei que ens hem salvat, sinó per la gràcia. Pau ho va viure en primera persona perquè era un perseguidor de l'Església. A Gàlates 3, s'explica tan bé: "Vau rebre l'Esperit perquè havíeu complert les obres de la llei, o perquè vau acollir la predicació de la fe? Tan insensats sou?" Els hi havia predicat l'evangeli de la gratuïtat de Déu, de la gràcia i de l'Esperit Sant, i els altres l'havien assimilat, i quan se'n va, comencen de nou a la llei, i la llei, i complir la llei, la norma i el reglament... Això ho fem molts catòlics, per tant no és secundari recordar aquesta gran aportació de Pau. Diu el text: "Gàlates insensats! Qui us ha pogut fascinar, després que jo us havia posat davant els ulls la figura de Jesucrist clavat en creu? Responeu-me només això: ¿vau rebre l'Esperit perquè havíeu complert les

obres de la Llei, o perquè vau acollir la predicació de la fe? Tan insensats sou? Havíeu començat rebent l'Esperit, i ara acabareu fent les vostres pròpies obres?" (Ga 3,1-3). Hem rebut l'Esperit Sant per la nostra virtut? Oi que no? Llavors per què intentem ser més bons i inculquem que s'ha de ser més bo i virtuós? Si la gràcia és gratuïta, el que hem de fer és acollir-la, deixar que ens fecundi i agrair, això sí, agrair. Això és un cristià. Però, per què ens escarrassem en ser perfectes? El pecat original és això. En alguns moments sant Pau diu que "el pecat us va venir per la Llei". La mania de ser legalistes i posar la norma davant de l'Esperit és el pecat original. I si no, mirem el llibre del Gènesi, quan Eva dialoga amb la serp, aquesta li diu: "Així Déu us ha dit que no mengeu dels fruits de cap arbre del jardí?" I ella li respon: "Podem menjar de tots els arbres però del que hi ha al mig ha dit que no en mengem **ni el toquem**". Això no ho havia dit Déu. Per tant, la temptació insinuada de la serp consisteix en exagerar el manament, la Llei. Aquest és el pecat original. Això no estem acostumats a reflexionar-ho, però és exactament així. Vosaltres sabeu què és "ser més papista que el Papa"? N'hi ha molts. Sabeu què vol dir? És un que diu: "el Papa ha dit que..." I el Papa no ha dit allò. És una exageració del que ha dit el Papa. I aquest és el pecat original: no sabem ser lliures, ser fills, tenint la llibertat de l'Esperit dels fills de Déu. Això ens ho ha ensenyat sant Pau: viure amb llibertat d'esperit, poder dir en el nostre cor: "Abbá, Pare". I quan un està a casa, ja no necessita normes, ni lleis, ni reglaments, ni que sigui l'evangeli, perquè moltes vegades l'evangeli el convertim en una Llei. Això és un punt fonamental de l'espiritualitat cristiana que ens ha aclarit sant Pau. I si volem reblar una mica més el clau, a Gàlates 4,4-6 hi ha un dels textos més fonamentals del cristianisme. Diu:

"Però quan va arribar la plenitud del temps, Déu envià el seu Fill, nascut d'una dona, nascut sota la Llei, **per alliberar-nos de l'esclavatge de la Llei i rebéssim la condició de fills**. I la prova que som fills és que Déu ha enviat als nostres cors l'Esperit del seu Fill, que crida: «Abba, Pare!»".

Per això ha enviat Déu el seu Fill, per alliberar-nos de l'esclavatge de la Llei i perquè descobrim que som fills i estem a casa. I Abba és la paraula que diuen els infants al seu pare, de plena confiança i plena transparència i intimitat. Això és sant Pau i això és tot el cristianisme. Som justos, som sants, som cristians per la gràcia i no per l'esforç de les nostres obres. L'únic esforç que hem de fer els cristians, l'única obra que hem de fer és obrir la porta, deixar entrar l'Esperit Sant perquè ens fecundi i ens transformi, que és el que van fer els sants. Santa Tereseta, que en això és deixeble total de sant Pau, era profundament feble, petita, insignificant, una nena, però va entendre això: "Quan em sento feble, aleshores sóc fort", perquè ja no depenc de les meves forces sinó del que fa l'Esperit Sant en mi. Això és un cristià, i això ens ho ha ensenyat santa Tereseta i la majoria dels sants. També sant Ignasi, si llegim bé els seus Exercicis, la seva Autobiografia, és un mestre de la gràcia.

I si llegim Romans 8,14, diu: "Tots els que som guiats per l'Esperit de Déu som fills de Déu". I aquest és l'objectiu del cristianisme, ser fill, no ser bo. De bo només és Déu (Mc

10,19). Ser fills, no virtuosos; fills, i no perfectes. Aquest és el canvi de mentalitat que hem de fer per ser deixebles del Nou Testament.

I llavors diu: “No heu rebut un esperit d’esclaus”. Qui és l’esclau? El qui està a casa com a jornalero, el germà gran del Fill Pròdig, que tothom diu que tenia raó i que el pare és un bleda perquè acull el penques del fill petit. No era gratis la gràcia o és que ens l’hem de guanyar amb el nostre esforç? El germà gran, pensant-se que se la guanyava amb el seu esforç, no és fill, no coneix el seu Pare. Aquí hi ha el nucli del cristianisme. I és una conversió mental, perquè nosaltres ens pensem que la conversió és una qüestió d’actituds i de ser més bons. No, la conversió, la metanoia del Nou Testament és mental, és canviar les nostres idees sobre Déu i sobre el seguiment de Jesucrist. La gràcia és gratuïta i si no tenim actituds de fills que estem a casa, no hem entès encara el cristianisme. Això no vol dir que no hi hagi d’haver lleis. Hi ha d’haver lleis perquè la persona necessita normes, però sempre les normes s’han de discernir en funció de l’amor i del bé comú. Qualsevol jutge honest ho ha de fer. La norma i la llei, aplicada literalment, produeix sempre injustícia. Això Jesús ens ho ha vingut a portar i sant Pau ho va entendre a la primera i és el que intentem subratllar aquí. Pau té aquella frase: “Quan em sento feble, aleshores sóc fort”. I a 1Corintis 1,26 diu: “Fixeu-vos qui sou els qui heu rebut la crida”. I això ens ho diu a nosaltres. Fixeu-vos qui sou els cristians. No sou gent molt intel·lectual, de classe alta, virtuosa... Déu ha escollit allò que el món no valora perquè descobreixi que qui actua és l’Esperit Sant.

Pau té frases d’una densitat magnífica com aquesta: “Qui ens separarà de l’amor de Crist? La tribulació, l’angoixa, la persecució, la fam, la nuesa, la mort?... En tot això hem triomfat en aquell que ens estima per la creu i la resurrecció de Jesucrist” (Rm 8,35). I recordem aquella escena de Pau i Siles que han predicat a Jerusalem, i els fuetegen i els posen a la presó: “A la nit, Pau i Siles, després d’haver estat fuetejats, lacerats i a la presó estaven cantant himnes” (Ac 16,22). Com es pot cantar himnes quan t’estan crucificant i estàs a la presó? Perquè tens l’Esperit del Senyor. Això és un cristià! Aquí hi ha la perfecta alegria de sant Francesc, aquí hi ha tota l’experiència del Misteri Pasqual de creu i resurrecció encarnada en sant Pau. “Nosaltres prediquem un Messies crucificat...” El Ressuscitat encara té les llagues. “Que es un escàndol per als jueus i per als grecs un absurd”. Els grecs volen saviesa, els jueus volen miracles. Nosaltres, els cristians, prediquem un Messies crucificat, escàndol per a la raó. Aquest punt és inevitable en el cristianisme. El Papa Benet ho subratllava. Hi ha un element d’escàndol de la raó en el cristianisme, perquè cantar quan t’estan perseguint no és raonable. Hi ha un punt de bogeria, de foll, en el cristianisme, que ens fa no ser acceptats per la societat, aquí, al segle I, i a tots els segles. Quan vivim l’evangeli som rebutjats perquè l’evangeli és per als bojos. És a dir, la fe cristiana és raonable, hi ha raons per creure, l’existència de Jesús, la seva predicació són coses raonables, per això estudiem teologia. Però hi ha un punt d’escàndol que és inevitable en el cristianisme i és aquest. O és que és molt normal que una Verge doni a llum? O és que és molt normal que un home mort i crucificat ressusciti? Hi ha un punt que no és de raó, i això ho hem de tenir en compte i això sant Pau ho viu i ho mostra de forma extraordinària.

Sant Pere

Sant Pere és un home feble, ens el mostra tot l'evangeli. Però estimava Jesús. I Jesús l'escull per ser cap de l'Església per això, perquè era feble i tenia defectes. Malament quan els bisbes o els superiors de comunitat són molt virtuosos, malament, perquè llavors seran molt exigents amb els altres. La saviesa de Jesús està en escollir un home pecador, perdonat, que estimava Jesús. Però no el va entendre d'entrada. A la confessió de Cesarea no tolera que Jesús digui que ha de passar per la creu. "No, això no passarà...", "posa't darrere meu, Satanàs" li diu Jesús. I quan Jesús li renta els peus, primer no vol. "Si no et deixes rentar els peus no pots ser deixeble meu". "D'acord, doncs llavors tot". Era molt apassionat, tot cor, però poc senderi. S'equivoca, després demana perdó... I el més bonic de sant Pere està al final de l'evangeli de Joan. L'únic que li demana Jesús a Pere no és que sigui perfecte, no és que sigui coherent, no és que sigui fidel, ja sap que fallarà. L'únic que li demana a Pere és: "M'estimes?" És molt bonic el cristianisme. L'únic que ens demana a nosaltres és això: "M'estimes? I deixes que t'estimi i et renti els peus?" Això és un cristià.

Bibliografia

- PABLO MAROTO, D., Historia de la Espiritualidad Cristiana, Ed. De Espiritualidad, Madrid 1990.
- ÁLVAREZ GOMEZ, J., Historia de la Vida Religiosa, 3 vols, Publicaciones Claretianas, Madrid 1996.
- JIMÉNEZ DUQUE, B y SALA BALUST, L. Historia de la Espiritualidad, 3 vols, Ed. Juan Flors, Barcelona 1969.